

vulling gekomen zijn, en met name zou het geloof aan die vervulling zonder het Paradijs dat er achter lag, nooit zoo alle eeuwen door hebben stand gehouden, en, bij alle verschil in mythologische vorm, in zijn kern zoo gelijksortig zijn gebleven. Wat de mensch zelf tot die bevrediging kon bijdragen, dat, ja, kon uit de zielsbehoefte opkomen, gelijk de offerande, de ascese en zooveel meer. Wie honger heeft, kan door honger geprikkeld worden om het land te gaan bebouwen. Maar hier, bij de verwachtingen omtrent de Volcinding, kwam het niet alleen aan op wat de mensch zich door inspanning verwerven zou, maar veel meer en in hoofdzaak op wat niet de mensch, maar een Hooger Macht eens deed en weer doen zou, en juist dit is nimmer uit de behoefte te verklaren. Het mag daarom niet worden voorgesteld, alsof de mondelinge overlevering van al het gebeurde in het Paradijs steeds naverteld is. Dit is een uitwendige verklaring, die geen zin zou hebben, en veel te oppervlakkig zou zijn, om ons het mythologisch proces in de heidenwereld te verklaren. Maar evenmin mag het voorgesteld, alsof de hope der verwachting door den mensch zelf zou zijn uitgevonden, en niet in het oorspronkelijk gebeurde haar uitgangspunt zou hebben gevonden. Het staat vast, dat al het kwaad ons door een bozen geest gebracht is, en dat een goede Geest ons in het eind verlossen zal! was de profetie van den eendieligen triomf, die uit het Paradijs onder alle volken de wereld is ingegaan, en die, ook bij haar karigen inhoud, toch alles gaf wat de poëzie der mythologie behoefde, om de grondgedachte der Paradijsopenbaring alle eeuwen door onder alle volken te doen doordringen, en nog steeds de verwachting van de Volcinding levendig te houden.

Dr. A. K.

„Wat gaat het u aan“?

Jesus zeide tot hem: Indien ik wil, dat hij blijve, totdat ik come, wat gaat het u aan? Volg gij mij.

Joh. 21: 22.

Er lag bestraffing in die korte vraag: „Wat gaat het u aan“? Vooral na die vraag zich richtte tot Petrus, wiens herstelling in het apostolaat vlak vooraf was gegaan. Petrus gaf zich telkens bloot. Te Antiochië moest zelfs Paulus hem weerstaan, omdat hij te bestraffen was, en „omdat hij niet recht wandelde naar de waarheid van het Evangelie (die Gal. 2: 12, 14). Er was in zijn karakter iets onstuimigs. Hij nam bij de voetwassing, bij het dreigen der verloochening, en in Gethsemane een aanloop alsof hij over zijn doel heen zou springen. Dan bad Jesus voor, maar al bleef zoo zijn geloof behouden, het zette zijn karakter niet om. En zoo nu was het ook aan de zee van Tiberias. Harde dagen moest Petrus na de verloochening van zijn Heer en Meester doorworsteld hebben. Op Golgotha vinden we wel Johannes, maar Petrus durft niet komen. Niet aan Petrus, maar aan Johannes was de zorge voor Maria, de begnadigde onder de vrouwen, opgedragen. En nu bij de zee van Tiberias had Petrus wel een zalig oogblik doorteld, maar toch ook een diepe vernedering ondergaan. Dat driemaal moeten antwoorden op de vraag: „Hebt gij mij lief, Simon, Jona's zoon“, en dat in 't bijzijn van Johannes en de anderen, o, er sprak zalige vergifenis in, maar toch moet 't Petrus het bloed naar het hoofd hebben doen stijgen en de kleur op 't gelaat hebben gejaagd om 't weer opleven van de verloochening, die in die vraag naar zijn liefde zoo vergewend, maar toch ook zoo ziel-pijnigend sprak.

Doch nu is Petrus er over heen. Dat driemaal herhaalde: „Welk mijne schapen“, deed hem opleven. Zelfs was het of daar in een ietwa meesters school dan aan de andere discipelen ten goede kwam. Hij met de anderen, maar toch hij voorop, evenals hij de Petra, waarop de Heere zijn gemeente zou bouwen. Van de elf zijn het aldoo de drie, die Jesus nauwer naar zich toetrekt. Onder die drie verliest Jacobus zich telkens in de schaduw. En dan blijven het Petrus en Johannes. Altoos die twee. Eerst bij het geopend graf, en zoo ook nu weer. En dan houdt Johannes zich meest stil, en is 't Petrus die vooruit dringt. Van daar een heilige jaloezie. En nu leeft Petrus op. Driemaal is het hem aangered: hij zal de kudde weiden. En ook hij zal als martelaar voor zijn Heer sterven. „Als gij oud zult geworden zijn, zal een ander u gorden en u brengen, waar gij niet wilt“. Hij schrikt er niet voor terug. Er groeit hij er in. Maar nu ziet hij op Johannes. Straks bij als martelaar gevallen. Dan blijft Johannes alleen over, en zal Johannes 's Heeren taak op aarde volenden. Vandaar zijn vraag aan Jesus: „Als ik dan als martelaar sterf, Heere, wat zal er dan met Johannes gebeuren? En op die vraag nu zet Jesus Petrus zoo scherp terecht. Het was of hij tot Petrus zeide: wat er na uw martelaarsdood met Johannes gebeuren zal, dat is mijn zaak. Wat ik met Johannes doen zal, wat gaat 't u aan? Leef en sterf gij voor de heilige taak die ik u heb toevertrouwd, en bemoei u niet met wat u niet aangaat. Zelfs al bleef Johannes tot bij mijn wederkomst, daarover heb ik als uw Koning te beslissen, en niet gij als mijn dienstknecht.

Onder die onstuimigheid van zijn karakter moet Petrus zelf 't meest geleden hebben. Hij liep altoos twee, drie schreden te ver vooruit en moest dan weer op zijn plaats worden gesteld. Het was geen laakbare onbescheidenheid, het was geen betweterige bemoechtheid die hem prikkelde, maar een aandrift, alsof hij 't alles in zijn macht had, en alsof hij 't alles terecht zou brengen. Zeker, willig zal hij als martelaar sterven. Maar als hij sterft, is hij er niet meer, en hoe zal 't dan met de zaak van 't Koninkrijk zijns Heeren op aarde gaan. Zal Johannes dan de leiding moeten hebben? En is Johannes daarvoor berekend? Johannes hield zich in alles zoo stil, trad zoo nooit op den voorgrond! En juist die overlegging voegde hem niet. Dat was in het Koninkrijk van zijn Heere ingrijpen. Hij, Jesus, zou koninklijk beschikken. Niets van die beschikking kwam aan Petrus toe. Daar mocht Petrus zich niet in mengen. Ook hij, Petrus, moest het verstaan, dat de Koning van het Godrijk regeerde, en dat hij niet anders had te doen, dan zijn Koning

te dienen. En juist daarom moest Jesus' woord zoo hard en scherp zijn. Petrus verstond het nog niet, dat hij een Koning had, en dat zijn eenige roeping was onderdaan van dien Koning te wesen. Een medegegenschap in het Koninkschap kwam Petrus niet toe. Wie na Petrus' martelaarsdood de Kerk op aarde zou leiden, stond aan den Koning ter beslissing en ging hem niet aan. Natuurlijk, van Paulus' roeping en van wat op Pathmos eens gebeuren zou, had Petrus nog het flauwste vermoeden niet. Dit alles stond aan Jesus, en niet aan hem.

Vanzelf heeft dit harde woord niet alleen op Petrus, maar ook op de andere jongeren diepen indruk gemaakt, en die indruk moet in Jesus' Kerk, moet onder al Gods kinderen naleven, ook nu. We mogen niet in de geheimen van Gods raad en niet in de mysterien van het Koninkschap van Christus, buiten wat ons openbaar is, willen indringen. We hebben onzen Koning te laten, en hebben zelf geen andere roeping, dan om Hem te dienen, Hem te gehoorzamen, onszelf Hem toe te wijden, en voorts af te wachten, wat Hij over ons en over de toekomst van zijn Kerk beschikken zal. Ons voegt bescheidenheid, zelfs onder menschen, maar bovenal in de zaken van het Koninkrijk Gods. Een geestelijke fout is het, dat juist hiertegen zoo telkens gezondigd wordt. Dan wil men alles weten, waant alles te kunnen raden en gissen, beeldt zich in dat men den raad Gods en het bestel van onzen Koning in alle ding doorziet en verwenlijken kan, en heeft niet zelden een booger woord over anderer geestelijk bestaan, dan over zijn eigen roeping; en geestelijke albemoeien, die de eigen gehoorzaamheid verslapt, eigen roeping doet verwaarlozen, en meer op het verkoopen van eigen wijsheid, dan op het hul gehoorzamen van zijn Koning uitloopt. Het is of men er meer op bedacht is, om plaats te nemen onder de raadsliden van zijn Koning, dan onder zijn trouwe dienstknechten. Jesus is geen constitutioneel koning, die ons raadpleegt, maar een absoluut monarch die met volstrekte volmacht over ons beschikt. Aan hem het regeren, aan ons het blindelings volgen en gehoorzamen. Hij zei 't zoo nadrukkelijk tot Petrus: *Volg gij mij*, en juist dit deed Petrus, terstond daarop, met zijn niet te pas komende vraag over Johannes, niet. Hij wilde niet volgen, maar mee overleggen, en dat moest in hem bestraffen.

De verborgen dingen zijn voor den Heere onzen God, en voor ons, zijn menschenkinderen, is alleen wat ons geopenbaard werd. Natuurlijk, dat geopenbaarde moet ge onderzoeken en doorzoeken, want daaruit straalt 't licht op uw pad. Maar daarachter staan dan ook voor u de heilige scheidsmuuren hoog opgetrokken. Verder moogt ge in de mysterien niet pogen in te dringen. Daarom komt het ook voor u niet aan op diepzinig redeneren, maar op *doen*, niet op allerlei wijs-schijnende verzinning, maar op toewijding, op gehoorzamen, op trouw in uw roeping, op dienen, altoos weer dienen elken morgen die weer voor u aanbreikt. De tempel wordt niet gebouwd doordat de handwerklieden diepsinnig over het bouwplan denken. Die het bouwplan maakt, is de Oppertie Kunstenaar en Bouwmeester, en ons rest niet anders te doen, dan naar dit vaste plan, steen op steen te leggen, en de muren omhoog te doen rijzen, en dit te doen in het zwet onzes aanschijns. Had eens Christus' Kerk op aarde minder geredetwist, en temeer elk kind van God aan den geestelijken tempel doorgewerkt, om bij zijn sterven de taak weer aan wie na hem kwam, over te geven, hoeveel hooger zouden de tranen zich niet reeds verheffen. En daarom moest het woord tot Petrus, en in Petrus ook tot ons, zoo hard zijn. Nog altoos willen ook wij zoo vaak mede-architecten zijn, in plaats van als oppervlakkig stil en rustig door te bouwen. Petrus, *volg gij mij!* En als Petrus dan toch weer raadman in plaats van *opferman* wil zijn, dan moet hij wel worden teruggeworpen met een scherp: *Wat gaat het u aan?*

Dr. A. K.

Amsterdam, 28 April 1911.

Prof. Honig zendt ons het volgende schrijven, waaraan we gaarne een plaats verleen:

Amice College,

Van polemiek ben ik geen vriend. Toch noodtaakt mij een uwer artikelen in het voorlaatste nummer van *De Heraut*, u vriendelijk eene plaats te vragen voor de volgende regelen.

Na aan uwe lezers het volgende meedeeld te hebben:

„De methode, die te Kampen gevolgd wordt, is over het geheel genomen eene andere dan te Amsterdam, en gaat van andere pedagogische beginselen uit. Te Kampen volgt men min of meer het klassen-systeem, zoodat voor de onderscheidene jaren verschillende colleges worden gegeven; het doel van deze colleges is, om in drie jaar heel de te behandelen stof met de studenten door te loopen, althans voor zoover de systematische vakken aangaat, en ze aldus voor te bereiden voor hun examen. Aan de Vrije Universiteit wordt eene andere methode gevolgd; de studenten volgen van meet af alle colleges, en een klasse-indeling wordt hier in die mate niet gevolgd; ook is de bedoeling van het onderwijs niet zozeer om een globaal overzicht van heel het vak te geven, maar om aan de studenten vooral de wetenschappelijke methode te leeren; en ze moeten voorts in hoofdzaak door eigen studie zich voorbereiden voor hun examen.“

laat gij de opmerking volgen: „Voor beide methoden valt iets te zeggen, en we spreken hiermede volstrekt geen afkeurend oordeel uit over een van de beide methoden.“

Helaas zijt gij echter in het vervolg van uw artikel — zij het onbedoeld — aan dit goede standpunt niet getrouw gebleven. Immers qualificeert gij daar de methode, die aan de Theol. School gevolgd wordt, als de „dril-methode.“

Nu geloof ik gaarne, dat gij hiermede niet bedoeld hebt wijlen Prof. De Cock, uwen geachten ambtgenoot Bavinck en mij te kwetsen — maar dit neemt het feit niet weg, dat eene dergelijke qualificatie voor de betrokken inrichting, voor de betrokken hoogleraren, en voor de aan de School gevormde dienaren des Woords krenkend is. Ik vertrouw dan ook, dat gij haar zelf terugneemt.

Daarbij is uwe voorstelling in meer dan één opzicht niet geheel juist.

Ik bepaal mij tot het hoofdvak van de door u genoemde groep: de Dogmatiek.

Volgens de officiële verslagen behandelde

Prof. Bavinck in den cursus 1906/1907: Inleiding tot de dogmatiek en een gedeelte der leer over God (2 uur per week werd de Dogmatiek gedoceerd) en op het college Controvers „de psychologie der religie“ (2 uur per week); in den cursus 1907/1908: Vervolg der leer over God, en voorts de leer over wereld, mensch en Christus (2 uur per week) en op het college Controvers „de leer der sonde in Oud- en Nieuw-Testament (2 uur per week); en in den cursus 1908/1909: Leer van Kerk, Sacrament en Laatste Dingen (3 uur per week); — het college-Controvers werd toen niet gegeven. Gij zult mij toegeven, dat dit ongeveer de geheele Dogmatiek is, en er dus thans in dit opzicht geen verschil bestaat tusschen Amsterdam en Kampen (waar ik in 4 jaren de Dogmatiek in haar geheel behandel).

Trouwens, ook aan onze Rijksuniversiteiten komt het wel voor, dat een bepaald studievak in betrekkelijk korten tijd behandeld wordt. Wijlen Prof. Baljon b.v. schrijft in de Voorrede zijner „Encyclopaedie“: „Wenschelijk is, dat de hoorders eens schets van het geheel verkrijgen, doch dit is in één jaar onmogelijk, tensij dat de docent een Handleiding gebruikte en daarover spreke.“

En volgens de officiële verslagen behandelde gij ook zelf in 3 jaren de geheele Encyclopaedie, terwijl door u een uur per week dit vak gedoceerd werd.

Voorts volgen aan de Theol. School alle studenten, die het propaedeutisch examen hebben afgelegd, tegelijkertijd gedurende 3 uur per week de colleges in de Dogmatiek, terwijl bovendien voor de studenten van het 2de studiejaar op een afzonderlijk college de Inleiding behandeld en voor de studenten van het 4de studiejaar gedurende 2 achtereenvolgende uren een responsie-college gehouden wordt.

Mijns inziens kan op deze wijze de Dogmatiek zoo worden gedoceerd als het voor weten schappelijk gevormde dienaren des Woords noodig is.

Natuurlijk wil ik met het gezegde niet geacht worden, ook maar iets af te dingen op de waarde van het breedvoerige college-dictaat van uwen hooggeachtten Vader — veel eer verwijf ik hiernaar mijne studenten herhaaldelijk. En eveneens verklein ik hiermede geenins de betekenis van Bavinck's breed opgesette Dogmatiek. Welk Gereformeerd Theoloog zou voor zulke standaardwerken niet dankbaar zijn?

Zoolang echter een Handboek ontbreekt, meent ik, dat de Curatoren der Theol. School er terecht prijs op stellen, dat de Dogmatiek in niet al te langen tijd in haar geheel behandeld wordt.

Enmaal zulk een Handboek aan onze studenten te mogen aanbieden, is een mijner idealen. Deskundigen gelieven echter te bedenken, daar waar ik geroepen ben wekelijks 2 uren college te geven in de Dogmatiek, de Ethiek, de Homiletiek (theorie en schetsen), de Encyclopaedie, de Philosophie en de Logica (Psychologie); voorts in al deze vakken (behalve in de Ethiek) tentamen en examen afnemen moet; en dan evenals mijne geachte collega's gedurende het overgrote deel van den cursus wekelijks „de kram“ heb bij te wonen, en om de 4 jaren met het Rectoraat belast ben, mijn tijd zeer in beslag genomen wordt.

Veel meer dan mij lief is, heb ik in dit schrijven over mij zelf gesproken. Uwe lezers zullen hierin, naar ik mij veel, noch zelfverheffing, noch eenig geringachting van den arbeid mijner geachte ambtgenooten zien. Uw artikel noopte mij er toe.

Met hoogachting en hartel. hroet verblijf ik

Uw vriend en broeder,

A. G. HONIG.

Kampen, 26 April 1911.

Wat de uitdrukking „drilmethode“ betreft, al was ze door ons niet in kwetsenden zin bedoeld, geven we onzen hooggeachten collega gaarne toe, dat ze misschien een minder gunstigen indruk kon